

SUP-direktiivi ja kalastusvälineet - sidosryhmätilaisuus

Ohjelma

13:30 Tervetuliaissanat , lainsäädäntöneuvos Katariina
Haavanlammi, ympäristöministeriö

SUP-direktiivin yleiset vaatimukset, neuvotteleva
virkamies, Sirje Stén, ympäristöministeriö

Tuottajavastuu käytännössä , johtava tuottajavastuu-
valvoja Teemu Virtanen, Pirkanmaan ely-keskus

**Tulevia vaatimuksia kalastusvälinetuottajille Suomen
lainsäädäntöön** Sirje Stén, YM

15:00 Tauko

15:15 Keskustelu ja vastaukset etukäteiskysymyksiin

15:50 Lainsäädännön valmistelun aikataulu ja loppusanat,
Katariina Haavanlammi, YM

SUP-direktiivi ja kalastusvälineet

24.9.2020 sidosryhmätilaisuus
Sirje Stén, ympäristöministeriö

Direktiivi tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämisestä ns. SUP-direktiivi

- Direktiivin tavoitteena on erityisesti ehkäistä tietyistä muovituotteista aiheutuvaa meren roskaantumista.
- Direktiivi koskee tiettyjä erikseen lueteltuja muovituotteita, joista pääosa on kertakäyttöisiä
- Kalastusvälineet poikkeavat joukosta, koska ne eivät ole kertakäyttöisiä. Kalastusvälineet aiheuttavat EU:n merialueilla runsaasti roskaantumista.

Direktiivin määritelmät 1/2

- komissiolta tulossa vielä tarkennuksia määritelmiin (toimeenpanosäädökset)

Muovilla tarkoitetaan materiaalia, joka koostuu kemikaaleja koskevan REACH asetuksen (EY) N:o 1907/2006 3 artiklan 5 alakohdassa määritellystä polymeeristä, johon on saatettu lisätä lisäaineita ja joka soveltuu lopputuotteiden pääraaka-aineosaksi, lukuun ottamatta luonnonpolymeerejä, joita ei ole kemiallisesti muunnettu.

Direktiivin määritelmät 2/2

Kalastusvälineellä tarkoitetaan esinettä tai laitteen osaa, jota käytetään kalastuksessa ja vesiviljelyssä meren elollisten luonnonvarojen pyyntiin tai kasvattamiseen tai joka kelluu merenpinnalla ja jolla pyritään houkuttelemaan tai pyytämään tai kasvattamaan tällaisia meren elollisia luonnonvaroja.

- Kalastusvälineitä ovat mm. verkot, rysät, siimat, köydet, kohot, vieheet...
- Käytännössä on on hyvin vaikeaa tai jopa mahdotonta erottaa meren ja makean veden kalastusvälineitä.

Kalastusvälinejätteellä tarkoitetaan jätteeksi luokiteltujen kalastusvälineiden lisäksi myös jätteeksi päätyneitä kalastusvälineiden erillisiä osia sekä hylättyjä ja kadonneita kalastusvälineitä.

SUP-direktiivi velvoittaa järjestämään tuottajavastuullisen jätehuollon

- **Tuottajan** eli kalastusvälineen ammattimaisen valmistajan tai maahantuojan tulee direktiivin mukaan hoitaa kalastusvälineiden jätehuolto sekä siihen liittyvät velvoitteet.

Mitä pitää järjestää?

- **Vastattava kalastusvälinejätteen jätehuollon kustannuksista**
 - Erilliskeräys ja sen jälkeinen kuljetus kierrätystä varten
 - Kierrätys tai muu jätehuolto
- **Kerätä ja raportoida** tiedot kunakin vuonna markkinoille saatettujen kalastusvälineiden määrästä sekä kerätystä kalastusvälinejätteestä.
 - Tulossa komission täytäntöönpanosäädös
- **Vastattava valistustoimenpiteiden kustannuksista**
 - Roskaantumisen ja muovia sisältävistä kalastusvälineistä aiheutuvan jätteen epäasianmukaisen loppukäsittelyn vaikutuksista ympäristöön ja erityisesti meriympäristöön sekä jätehuoltovaihtoehtoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Tuottajavastuun hoitaminen käytännössä

Teemu Virtanen
Johtava tuottajavastuuvalvoja
Pirkanmaan ely-keskus
24.9.2020

Tuottajavastuun hoitaminen

- Tuottaja voi hoitaa vastuunsa liittymällä hyväksytyyn tuottajayhteisöön tai rekisteröitymällä Pirkanmaan ELY-keskuksen rekisteriin ja hoitamalla tuottajavastuut (keräysverkko, logistiikka, käsittely, raportointi, tiedotus ym.) itse.
- Käytännössä tuottajan on hankalaa ja kallista hoitaa vastuut itse eli tuottajayhteisön perustaminen on välttämätöntä.
- Tuottajayhteisön perustaminen vie väistämättä aikaa, joten se kannattaa aloittaa heti.
- Tärkeintä on saada kasaan sopiva ryhmä, joka työn aloittaa. Tuottajayhteisön saa perustaa ja siihen saa kuulua vain tuottajia eli sitä ei voi ”ulkoistaa” muille
- Tuottajayhteisö kilpailuttaa jätehuollon järjestämisen.

Tuottajayhteisön perustaminen

- Tuottajayhteisön on tehtävä hakemus Pirkanmaan ELY-keskukselle tuottajarekisteriin hyväksymiseksi
- Tuottajayhteisö huolehtii siihen kuuluvien tuottajien puolesta heidän tuottajavastuuvollisuuksistaan (keräys, kuljetus, jätehuolto, raportointi viranomaiselle, tiedotus jne.)
- Tuottajayhteisön on otettava huolehdittavakseen uuden tuottajan velvollisuudet tämän pyynnöstä, jos toimii samalla toimialalla
- Ylläpidettävä julkisesti saatavilla jäsenluettelo tuottajista verkossa
- Tuottajayhteisöt päättävät itse keskinäisten vastuiden ja kustannusten jakamisesta, viranomainen ei säädä kierrätysmaksuista

Tuottajayhteisön perustaminen

- Tuottajayhteisö voidaan hyväksyä, jos:
 - Tuottajat ovat perustaneet tuottajayhteisön ja tuottajayhteisö on oikeustoimikelpoinen (ry, oy, osuuskunta). Verottaja on ollut epäileväinen ry-muotoon, mutta tuottajayhteisön säännöillä lienee merkitystä sen suhteen.
 - Jäsensopimus pohja on valmis ja maksuista niiden jakautumisesta on päätetty
 - Keräysverkko on riittävä
 - (Aie)sopimukset keräyksestä, kuljetuksesta ja kierrätyksestä ovat olemassa
 - Selvitys vakavaraisuuden turvaamisesta ja toimintasuunnitelma poikkeustilanteiden varalta on tehty
 - Toiminta on muuten jätelain ja asetuksen mukaista (mm. tasapuolinen kohtelu, kilpailuneutraaliteetti)

Tuottajayhteisön toiminta

- Tuottajayhteisö järjestää itse tai käytännössä hankkii keräys-, kuljetus- ja käsittelypalvelut markkinoilta yksityisiltä/julkisilta tahoilta
- Tuottajayhteisö tekee jätehuoltoon liittyvät sopimukset, ylläpitää sopimuskantaa ja huolehtii maksuista, toiminnan seurannasta, tiedotuksesta ym.
- Tuottajayhteisöllä on jäsensopimukset, joilla tuottajat ovat siirtäneet tuottajavastuunsa tuottajayhteisölle.
- Tuottajayhteisö ylläpitää julkista jäsenrekisteriä, laskuttaa jäseniä tuottajayhteisön päätösten mukaisesti sekä hoitaa jätehuollon tuottajien puolesta.
- Tuottajat raportoivat markkinoille saattamansa määrät tuottajayhteisölle. Tuottajayhteisö kerää yhteen markkinoille laskutiedot sekä jätehuoltojärjestelmästä tulevat tiedot (keräysmäärät, käsitellyt määrät, käsittelytavat) ja raportoi ne vuosittain viranomaiselle.

Tuottajayhteisön toiminta

- Tiedotettava suunnitelmallisesti kuluttajille
- Toimitettava seurantatiedot vuosittain tuottajien puolesta Pirkanmaan ELY-keskukselle
 - markkinoille saatto ja käytöstä poisto
- Oltava vakavarainen
 - taloudelliset voimavarat, joilla vastata tuottajavastuovelvoitteista vähintään kuuden kuukauden ajan

Tasapuolisuus

- Velvoitteet on jaettava tuottajien kesken **tasapuolisesti** toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen ja siten, että vältetään kaupan esteet ja kilpailun vääristyminen
- Eri tuoteryhmien tuottajien ja tuottajayhteisöjen on tarpeellisin **yhteistoimin** huolehdittava siitä, että tuottajavastuun täytäntöönpanosta ei aiheudu toisen tuoteryhmän tuottajille tai tuottajayhteisöille kaksinkertaisia maksuja silloin, kun käytöstä poistettujen tuotteiden vastaanotto ja muu jätehuolto järjestetään yhteistoiminnassa
- Uuteen tuottajaan on sovellettava tasapuolisia ja yhdenvertaisia ehtoja verrattuna tuottajayhteisön muihin tuottajiin sovellettaviin ehtoihin.
 - > **Liittymismaksut eivät saa olla liian suuret (markkinoille laskumäärään/laatuun suhteutetut kustannukset)**

Tuottajayhteisön perustaminen

Tuottajayhteisön pitää tehdä hakemus PIR ELY:n

Jäsensopimus pohja on valmis ja maksuista on päätetty

Sopimukset keräyksestä, kuljetuksesta ja kierrätyksestä
Osa keräyspisteistä voidaan ottaa myöhemmin käyttöön, mutta sopimukset tarvitaan jo hakemusvaiheessa

Tuottajayhteisön säännöt ja selvitys vakavaraisuuden turvaamisesta

Toimintasuunnitelma poikkeustilanteiden varalta

Nykyiset tuottajayhteisöt toimivat hyvin

- Jätehuollon helppous ja tavoitettavuus kuluttajille toteutuu
- Materiaalit saadaan kiertoon
- Kuluttaja- ja yritysviestintää
- Yhteistyötä sidosryhmien ja tuottajayhteisöjen välillä
- Jätealan kehittymisen sekä säädösmuutosten seurantaa
- Tutkimus- ja kehittämishankkeet

Yhteenveto

Aloittakaa valmistelu heti !

Tulevia vaatimuksia kalastusvälinetuottajille Suomen lainsäädäntöön

Neuvotteleva virkamies Sirje Stén

Kalastusvälineiden tuottajavastuu- lainsäädännön sisältöehdotus

- Tuottaja olisi kaikkien sekä merellä että sisävesillä käytettävien muovien sisältävien kalastusvälineiden valmistaja tai maahantuoja.
- Tuottajat olisivat yhteisvastuullisesti vastuussa myös historiallisesta jätteestä.
- Kalastussatamien vastaanotto olisi keräysverkoston perusta ja sen päälle tulisi järjestää muille kuin kalastussatamia käyttäville kalastajille tarpeen mukainen keräys
 - Keräys voi koostua pysyvistä vastaanottopaikoista, kiertävästä keräyksestä tai kampanjamuotoisesta keräyksestä tai kaikkien näiden yhdistelmästä.
 - Vastaanoton tulee olla maksutonta ja kohtuullisen vaivatonta
- Tuottajayhteisön tulee järjestää valistusta
- Tuottajayhteisö kerää raportointitiedot vuosittain tuottajilta sekä keräystiedot järjestämästään jätehuollosta.
- Pirkanmaan ely-keskus on tuottajavastuuta valvova viranomaisen koko maassa..

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutos (koskien kalastusvälinejätettä)

- Merenkulun ympäristönsuojelulakiin tulisi kalastussatamalle velvollisuus huolehtia jäteastian järjestämisestä kalastusvälinejätteelle, mutta varsinainen jätehuolto tulisi kustantaa tuottajavastuun kautta.
 - Direktiivi satamien vastaanottolaitteista edellyttää muutoksia satamien jätehuoltoon.
 - Liikenne- ja vietsintäministeriö valmistelee merenkulun ympäristönsuojelulain muutosta.
- Kalastussataman tulee järjestää jätehuolto myös passiivisesti kalastetulle jätteelle
 - Vaikka passiivisesti kalastetussa jätteessä olisi verkkoja tai muita kalastusvälineitä, niitä ei kerätä muun kalastusvälinejätteen joukkoon.
 - Passiivisesti kalastetun jätteen jätehuolto kuulu kalastussataman vastuulle ja sen voi sijoittaa sekajäteastiaan.

Miten tuottajavastuullinen jätehuolto toimisi?

Kalastussataman järjestämisvastuu

Jäteastia kalastusvälinejätteelle satamaan

Passiivisesti kalastetun jätteen keräys ja jätehuolto

Tuottajayhteisön järjestämisvastuu

Kuljetus

Keräysastiat vapaa-ajan kalastajille esim. myyntipaikoissa

Kiertävät keräykset tai keräyskampanjat

Kalastusvälinejätteen käsittely

Kalastusvälinejätteen keräys ja kierrätys - lainsäädännön sisältöehdotus

- Direktiivin mukaan jäsenmaan tulee asettaa keräystavoite kierrätystä varten
 - Koska tietoa jätteen määrästä ei vielä ole, ehdotettaneen 10 %:n keräysastetavoitteen asettamista.
 - Tavoite tulisi tarkastaa x vuoden jälkeen, kun on saatu kerättyä tietoa kalastusvälinejättemäärästä ja kalastusvälineiden markkinoille saatettujen kalastusvälineiden määrästä.
- Jätettä on käsiteltävä jätelain etusijajärjestyksen mukaisesti.
 - Kierrätystä varten erilliskerättyä jätettä ei jätedirektiivin mukaan polttaa tai viedä kaatopaikalle.

Raportointi ja seuranta -lainsäädännön sisältöehdotus

- Tuottajayhteisö raportoi Pirkanmaan ely-keskukselle vuosittain markkinoille saattamiensa kalastusvälineiden määrän sekä keräämänsä kalastusvälinejätteen määrän.
- Myös tehdystä valistuksesta tulisi samalla raportoida ely-keskukselle.
- Pirkanmaan ely-keskus seuraa ja valvoo tuottajayhteisöjen toimintaa sekä tuottajayhteisöihin liittymistä.
- Pirkanmaan ely-keskus raportoi tuottajayhteisöjen raportoidut luvut edelleen EU-komissiolle.
- Ensimmäinen raportointivuosi on 2022;
 - Raportointi seuraavan vuoden puolella Pirkanmaan elyille

Lainsäädännön aikataulu

Lainsäädäntöneuvos
Katariina Haavanlammi

Aikatauluista EU- tasolla

- Komission suuntaviivojen ja täytäntöönpanosäädösten aikataulut viivästyneet merkittävästi direktiivissä säädetyistä – heijastuu myös kansalliseen täytäntöönpanon aikatauluihin
 - Muovin ja muovituotteiden määrittely, merkintävaatimukset, kalastusvälineisiin liittyvät raportointivaatimukset (piti julkaista 3.7.2020, mutta luonnostelu kesken)
- Tilanne on haastava kansallisen täytäntöönpanon kannalta ja jäsenvaltioiden asiantuntijakokouksissa (viimeksi 9.9.) nostettu esiin kysymys siitä, voiko komissio tässä tilanteessa edellyttää täytäntöönpanoa viimeistään 3.7.2021
 - Suomi ja useat muut maat ovat korostaneet, että direktiivissä säädetyt aikatauluja tulisi kunnioittaa siten, että toimijoille turvattaisiin direktiivissä säädetyt määräajat uusiin vaatimuksiin sopeutumiseksi
 - Selvää on, ettei direktiivin sääntelyä voida muuttaa kansallisen täytäntöönpanoajan osalta

Aikatauluista kansallisella tasolla

- Markkinoille saattamiskieltojen (5 artikla) ja merkintävaatimusten (7 artikla) edellyttämät lakitason muutokset mukana jo lausunnoilla olleessa EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoa koskeneessa HE:ssä – annettaneen eduskunnalle 11/2020
 - Merkintävaatimuksia koskevan asetustason sääntelyn valmistelu tarvitsee tuekseen komission täytäntöönpanosäädöksen
- Muista direktiivin vaatimuksista (ml. kalastusvälineitä koskevat vaatimukset) valmistellaan erillinen HE (ja asetustason sääntely), jonka osalta tähdätään siihen, että se lähtisi ainakin jossain muodossa lausunnoille 12/2020
- Edelleen lähtökohtana, että kansalliset säädökset tulisi direktiiviin perustuen saada voimaan 3.7.2020 - osaa vaatimuksista aletaan direktiivin mukaan kuitenkin soveltaa vasta myöhemmin
 - Kalastusvälineitä koskeva ensimmäinen raportointikausi on v. 2022, kaikkia kalastusvälineitä koskevia vaatimuksia alettava soveltaa viimeistään 31.12.2024

Lisätietoja:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0904&from=EN>

https://www.ymp.fi/fi-FI/Ymparisto/Lainsaadanto_ja_ohjeet/Ymparistonsuojelun_valmisteilla_oleva_lainsaadanto/Kertakayttomuovien_kulutuksen_rajoittaminen

Kiitos!

Kommentteja tämän tilaisuuden sisältöön voi lähettää 2.10.2020 mennessäalla oleviin sähköposteihin:

Ympäristöministeriö

sirje.sten@ym.fi

katriina.haavanlammi@ym.fi

Pirkanmaan ely-keskus

teemu.virtanen@ely-keskus.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

